Eduskunnan Tarkastusvaliokunta
TrV@eduskunta.fi

Lausunto Valtiontalouden tarkastusviraston (VTV) Finanssipolitiikan valvonnan raportista 2017

Valtiovarainministeriö yhtyy pääosin raportissa esitettyihin arvioihin kansallisten ja EU:n finanssipoliittisten sääntöjen noudattamisesta. Raportissa tulisi kuitenkin selvästi todeta, päätyykö tarkastusvirasto arviossaan siihen, että hallitus noudattaa finanssipoliittista lakia.

Valtiontalouden tarkastusvirasto on arvioinut keskipitkän aikavälin tavoitteen saavuttamista ja edistymistä sitä kohti sekä kansallisten finanssipolitiikan sääntöjen että vakaus- ja kasvusopimuksen näkökulmasta, antaen täten tulkinnan, että keskipitkän aikavälin saavuttamista tai edistymistä sitä kohti arvioitaisiin eri tavalla kansallisen ja EU-lainsäädännön perusteella.

Kansallisen lainsäädännön tulkinta on sama kuin EU-lainsäädännön, joten arvioitaessa keskipitkän aikavälin tavoitteen saavuttamista tulee arvioinnin tapahtua vakaus- ja kasvusopimuksen mukaisesti myös silloin kuin arviointi tehdään kansallisen lainsäädännön näkökulmasta. Keskipitkän aikavälin tavoitteen asettaminen kansallisesti perustuu finanssipoliittiseen lakiin, jonka 2 § mukaan keskipitkän aikavälin tavoite asetetaan finanssipoliittisen sopimuksen mukaisesti ja 1 § mukaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut. Finanssipoliittisen sopimuksen artiklassa 3 todetaan, että edistymistä kohti keskipitkän aikavälin tavoitetta arvioidaan vakaus- ja kasvusopimuksen mukaisesti. Mikäli tarkastusvirasto tekee lisäksi oman tulkintansa, tulee se tuoda selvästi esiin. Voidaan lisäksi todeta, että kaksi eri tulkintaa lisää turhaa sekaannusta jo monimutkaiseen arviointiin.

Hallitus piti keväällä 2017 hyväksytyssä Julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2018–2021 julkisen talouden rakenteelliselle rahoitusasemalle asetetun keskipitkän aikavälin tavoitteen (MTO) ennallaan -0,5 prosentissa suhteessa BKT:hen. Tavoite on saavutettu hallituskauden aikana, jo v. 2016, toisin kuin tarkastusviraston raportissa todetaan. Kevään julkisen talouden suunnitelman hyväksymisen jälkeen Suomelle myönnettiin rakenneuudistus- ja investointilausekkeen mukaista joustoa, joka sallii poikkeaman keskipitkän aikavälin tavoitteesta vuosina 2017-2019. Tämä tarkoittaa, että keskipitkän aikavälin tavoitteeseen tarvitsee palata vasta tämän hallituskauden jälkeen. Kuten tarkastusvirasto raportissaan toteaa, tämä jousto huomioon ottaen Suomi noudattaa keskipitkän aikavälin tavoitteeseen liittyviä sääntöjä.

Tarkastusvirasto seuraa kehysten noudattamista ja toteaa uudessa raportissaan, että hallituksen vuoden 2017 lisätalousarviot noudattavat kehyssääntöä. Kevään 2017 raportissa virasto totesi, että vuoden 2016 osalta ei havaittu puutteita hallituksen kehyssäännön noudattamisessa.

Tarkastusvirasto kuitenkin kritisoi raportissaan televisio- ja radiorahastolle siirrettävien määrärahojen siirtoa kehysten ulkopuolelle. Valtiovarainministeriö toteaa, että VTV:n raportissa esittämä kritiikki tältä osin on perusteltu. Siirto valtion televisio- ja radiorahastoon siirrettiin parlamentaarisen työryhmän ehdotuksen mukaisesti kehyksen ulkopuolelle vuodelle 2018. Tv- ja radiorahastolle siirrettävien määrärahojen siirtäminen kehyksen ulkopuolelle pienentää kehysten kattavuutta. Lisäksi kehysjärjestelmään ei tulisi tehdä muutoksia kesken vaalikauden (tässä tapauksessa yhden menoerän siirtäminen kehyksen ulkopuolelle).

Tarkastusvirasto käsittelee raportissaan myös maakuntauudistusta kehysjärjestelmän näkökulmasta. Uudistuksen voimaantulo on siirtynyt vuoteen 2020, joka on seuraavan hallituksen vaalikauden kehyksen ensimmäinen vuosi. Seuraavaa vaalikauden kehystä asetettaessa on huomioitava monta asiakokonaisuuteen liittyvää näkökohtaa.

Valtiovarainministeriö toteaa lisäksi, että vaikka Yleisradioveroa kerätäänkin Yleisradion toiminnan rahoittamiseksi, Yleisradion rahoituksen määrää ei ole suoraan sidottu veron tuottoon. Vero kertyy valtiolle ja Yleisradion rahoituksesta päätetään erikseen.

Valtiovarainministeriö yhtyy tarkastusviraston näkemykseen siitä, että hallituksen tavoite kestävyysvajeen pienentämisestä on tärkeä ja että sote- ja maakuntauudistuksella on mahdollista edistää tätä tavoitetta. Tarkastusvirasto kuitenkin toteaa, ettei hallituksen sote- ja maakuntauudistukselle asettama kustannuskehityksen hillintää koskeva säästötavoite 2020-luvun loppuun mennessä ole nykytiedon valossa ja uudistuksen laajan tavoitteenasettelun puitteissa realistinen. Raportissa sivutaan sote- ja maakuntauudistusta hyvin lyhyesti, ja toteamuksen perustelut jäävät erittäin suppeiksi. Tarkastusvirasto perustelee näkemystään sillä, että kansainvälinen vertailutieto ei viittaa Suomen sote-järjestelmän erityiseen kalleuteen. Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan tästä ei kuitenkaan voida vetää sitä johtopäätöstä, ettei Suomen sote-järjestelmässä olisi mahdollisuuksia kustannussäästöihin toimintoja järkevöittämällä. Kansainvälisen vertailun sijaan oleellisempaa on arvioida, onko Suomen sisällä – eri sairaaloiden, sairaanhoitopiirien ja kuntien – välillä tehokkuuseroja.

Valtiovarainministeriö yhtyy tarkastusviraston näkemykseen siitä, että sote- ja maakuntauudistuksen kustannusten kasvun hillintätavoite on erittäin kunnianhimoinen ja siihen liittyy epävarmuutta. Valtiovaranministeriö kuitenkin katsoo, että tavoite on mahdollista saavuttaa, jos uudistuksen jatkovalmistelu ja toimeenpano onnistutaan toteuttamaan tätä tavoitetta tukevalla tavalla. Kestävyysvajeen umpeen kuromiseksi tavoitteen saavuttaminen on erittäin tärkeää. Lisäksi on syytä huomioida, että väestöllisen huoltosuhteen nopea heikkeneminen 2020-luvulla vaarantaa palvelujen saatavuuden, mikäli sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmää ei uudisteta.

Jakelu

Tiedoksi